մօտ։ Նա կը զրկէր իրան գործնական օգուտների փառահեղ շանսերից, եթէ երբեւիցէ գաղափարական բարձրութեան վրա ամուր դիրք բռնելու փորձն անէր։ Այդպիսի կուսակցութեան մտածելակերպը այլ բան չէ, բայց եթէ պատրաստի դօգմայի պարապ բարբառում և ձրի տրակտատ։ Իսկ նրա գործելակերպը բըղխում է հոգեբանական առեղծուածների ցանցաձև բովից. Նա չունի անդամագրական ընտրութեան անգամ թոյլ նորմաներ, որովհետև առաջնորդվում է պրագմատիկ տեսակէտներով,—թող գան բոլորը՝ ինչ «հաւատից» և խաւերից ուզում են լինեն, միայն թէ դրանցից կազմված «միահամուռ» կօնգլօմերատը կարողանայ բարձրացնել կուսակցութեան փաստական ոյժը, տիրական ազդեցութիւնը եւ սպեկուլանտ ձեռնարկների թափն ու աջողութեան մակարդակը։ Առօրեայ տակտիկայի մէջ օպպօրտիւնիստ է այդ տիպի կուսակցութիւնը մինչև ոսկորների ծուծը. ըստ երևոյթին անգիտակցաբար նահատակում է նա ծրագիր և սկզբունք, եթէ տուեալ մօմենտը խոստանում է նրան շօշափելի շահերի և՝ այսպէս անուանված՝ կուսակցական կարիերայի փայլուն պերսպիկտիվներ։

Եթէ երկու տիպի կուսակցութեան մեր այս համառօտակի քարակտերիստիկան մըշակված տերմիններով արտայայտէինք, կանէինք հետևեալը.

Առաջին կարգի կուսակցութիւնը գաղափարական է իր դաւանած աշխարհահայեացքի սկզբունքային պարունակութեամբ, հետևողական՝ իր մտածելակերպի և գործելակերպի ներդաշնակութեամբ, հաւատարիմ իր ծրագրին՝ ընտրած պլատֆորմի ոգով, պատրաստ զրկանքների եւ զոհաբերութիւնների՝ յօգուտ և յանուն իր դաւանած հասարակական իդէալի անդաւաճան, անաղարտ պահպանման։

Երկրորդ կարգի կուսակցութիւնը երկրպագու է գործնական շահերի, սիրահար ու նախանձախնդիր՝ իր հասարակական հմայքի արտաքին փայլին, իր հզօր ու ջախջախիչ տիրապետութեան՝ բոլոր սրբութիւնների գնով. Նա պրագմատիստ է, ուտիլիտարիստ, օպպօրտիւնիստ, կարիերիստ և Geschäftsmann-ի չափ սպեկուլանտ։

Մեր ընթերցողներից նրանք, որոնք խորազգաց ու գիտակցաբար կրել են իրանց ուսերին մեր իրականութեան վերջին տասնամեայ պատմութիւնը և ջղաձգօրէն հետևել արձանագրվող փաստերին ու հրապարակական քննադատութեան, իրանք պիտի հետևցնեն մեր նախորդ տեսական բնորոշումներից հարկաւոր եզրակացութիւնը, թէ յիշած երկու կուսակցական տիպերից որին է պատկանում Դաշնակցութիւնը իր ողջ տեսական ու գործնական մեծութեամբ։ Մինչ ընթերցողները իրանց ընտրութիւնը կանեն, մենք անցնենք մի այլ գլխի, բաց անենք գործնական կեանքից մի այլ՝ նոյնքան հետաքրքրական, որքան և այժմէական, էջ, ու փորձենք ակնյայտնի փաստական նմուշներով մեր տուած քարակտերիստիկան աւելի խտացնելու։

Intimus

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՅՕԳՈՒՏ «ՊԷՊՕՅԻ» ԱՐՁԱՆԻ

«Մշակի» № № 148, 160, 183, 186, 195, 208 և 209-ի մէջ տպված ցուցակների համաձայն մինչև սեպտեմբերի 21-ը ստացել էինք 578 ր. 34 կ., այժմ ստացանք Թիֆլիսի քաղաքային վարչութիւնից, պսակի փոխարէն որոշված մի հարիւր (100) րուբլի։ Ուրեմն ընդամենը ունենք 678 ր. 34 կոպէկ։

Այս առիթով խմբագրութիւնս խնդրում է բոլոր այն հաստատութիւններին, որոնք խոստացել են պսակի փոխարէն արժէքը տալ «Պէպօյի արձանի» համար, շտապել հասցնել գումարը մեզ։

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՅՈԲԵԼԵԱՆԻ ՇՈՒՐՋԸ

Շաբաթ օր, հոկտ. 13-ին, Էջմիածնում կայանալիք ազգային-պատմական մեծ յօբելեանի տօնախմբութեան առիթով վաղը, հինգշաբթի, ամսիս 11 ին, երեկ. ժ. 7-ին, Մանթաշեանի առետրական դպրոցի դահլիճում կայանալու է մի մեծ խորհրդակցական ժողով, որ պէտք է զբաղվի Թիֆլիսի հայ հասարակութեան և ինտելիգենցիայի մասնակցութեան խնդրով և մի յանձնաժողովի ընտրութեամբ։

Հրաւիրված են բազմաթիւ բժիշկներ, փաստաբաններ, ուսուցիչներ, քահանաներ, առետրականներ, արհեստաւորներ, բանւորներ և ազգային-կուլտուրական, բարեգործական հաստատութիւնների ու հայ մամուլի ներկայացուցիչները։

—

Հոկտ. 13-ին Ներսիսեան և Յովնանեան դպրոցներում կը կայանան դպրոցական-գրական հանդէսներ հայ գրերի գիւտի 1500-ամեակի և հայ տպագրութեան 400-ամեակի միացեալ յօբելեանի առիթով։

—

Մեր ստացած տեղեկութիւնները ցոյց են տալիս, որ հանդէսներ կը կայանան նաև Նոր-Նախիջևանի և Շուշու թեմական դպրոցներում, ինչպէս և Թաւրիզի Արամեան դպրոցում։ Առ այժմ տեղեկութիւն չը կայ միայն Երևանի թեմական դպրոցի մասին, բայց անհաւանական է թւում, որ այդ թեմական դպրոցը թոյլ տայ իրան անկարգապահութեան օրինակ տալ և չենթարկվել ընդհանուր կարգադրութեան։

—

Կ. Պօլսի հայոց ազգային կենտրոնական վարչութեան Ուսումնական Խորհուրդը պաշտօնական գրութեամբ յանձնարարել է հայ բանասէր Ս. Մալխասեանցին գնալ Էջմիածին և մասնակցել հոկտ. 13-ի մեծ տօնին յանուն ազգային վարչութեան։

—

Հայոց Միացեալ Ընկերութիւնը լիազօրել է պ. պ. Հ. Առաքելեանին, Ալ. Քալանթարին, բժ. Շխեանին, բժ. Կ. Ստեփանեանին և Յ. Սպէնդիարեանին՝ գնալ Էջմիածին, իբրև ներկայացուցիչներ ընկերութեան և մասնակցել ազգային մեծ տօնին։

—

Հայկական Բարեգործական Ընդհանուր Միութիւնը պաշտօնական գրութեամբ 5 հոկտեմբերի (ն. տ.) լիազօրել է պ. պ. Հ. Առաքելեանին և Ս. Կիւլպէնկեանին՝ գնալ Էջմիածին, իբրև պատուիրակներ Միութեան և մասնակցելով մեծ յօբելեանին, մատուցանել Վեհ. Կաթողիկոսին Միութեան կենտրոնի, հարիւրաւոր մասնաճիւղերի և հազարաւոր անդամների սրտագին շնորհաւորութիւնները։

Միութիւնը յայտնում է, որ նա իր մասնակցութիւնն ես կը բերէ ձեռնարկված դպրոցական ֆօնդին։

Միութեան կենտրոնական վարչութեան ժողովը յայտնում է, որ եթէ ինքն առաջ որոշել էր կատարել նոյեմբերի 26-ին տօնը, Թիֆլիսի յանձնախմբի յայտարարութեան վրա, այժմ յետ է վերցրել իր այդ որոշումը, քանի որ «ոչ մի պատճառ չունի մասնակի հանգիսութիւնները նախընտրելու, ցորքան Վեհ. Կաթողիկոսի նախագահութեամբ պատմական կրկին դէպքերը պաշտօնապէս և ազգովին կը տօնուին ս. Թարգմանչաց յիշատակելի տօնի օրը։ Ուստի, միութիւնը սիրայօժար պիտի մասնակցի ազգային այդ մեծ տօնին և ինչպէս կեդր. ժողովը՝ Միութեան մասնաճիւղերն ևս միաժամանակ կարտայայտուին այդ պատմական օրը»։

—

Բոլոր այս տեղեկութիւնները ցոյց են տալիս, որ հոկտ. 13-ի տօնին մասնակցում է Ռուսաստանի, Թիւրքիայի, Պարսկաստանի, Եգիպտոսի հայութիւնը։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

◆ Թիֆլիսի Կադէտների Կորպուսում մաղթանք կատարվեց Հայրենական պատերազմում ընկած զոհերի յիշատակին։ Ապա եղան դասախօսութիւններ պատերազմի 100-ամեայ յօբելեանի մասին։

◆ Փոխարքայի պալատի դիմաց գտնվող հասարակական գրադարանի մեծ շինութիւնը քանդվեց և նրա տեղում կառուցանվելու է նորը։ Աշխատանքները յանձնված են ինժեներ Նէպրինցևին։

◆ Դերբենդի կողմից Պետական Դումայի պատուիրակ է ընտրվել նախկին պատգամաւոր Հէյդարօվը։

◆ Բագու է եկել ճանապարհների հաղորդակցութեան մինիստր Րուխլօվը։

◆ Թիւրքիայի գեն.-հիւպատոսարանը Թիֆլիսում յայտարարել է ի գիտութիւն եւրօպական վիլայէթների թիւրքահպատակ պահեստի զինւորների, որ նրանք կանչվում են զէնքի։ Տեղեկութիւններ կարելի է առնել գեներալ-հիւպատոսարանից։

◆ Վաղը, իշխ. Ա. Սումբատով Իւժինի յօբելեանի առիթով Թիֆլիսի Արտիստական Թատրօնում Զարէչնիի խումբը կը ներկայացնէ «Закатъ» 4 գործ. կօմէդիան։

◆ Բագուի քաղաքագլխի պաշտօնի համար տալիս են 3-րդ Դումայի անդամ Իվօլչենկիի անունը, որ եղել է նաև կովկասեան ջրերի կառավարչի պաշտօնում։

◆ Վաղը, հինգշաբթի, Ժողովրդական Տանը հայկական սեկցիան խաղում է առաջին անգամ հայ բեմի վրա Լ. Անդրէևի յայտնի պիէս «Մեր կեանքի օրերը» կամ «Ուսանողի սէրը», որը անցեալ տարիներում մեծ աջողութիւններ ունեցաւ և ընդունելութիւն գտաւ ռուսաց և վրաց բեմերի վրա։ Տեղերի գները սովորականն են։

◆ Թիֆլիսում յունվար ամսից բացվելիք վաճառականների բանկի մէջ պաշտօններ գրաւելու համար վաճառականների աւագ Ա. Ն. Միլեանի անունով ստացվել են աւելի քան 150 խնդրագիր Ռուսաստանի զանազան տեղերից։ Ընդամենը ընտրվելու են 25 ծառայող։

◆ «Т. Л.»-ը գրում է, որ Մանթաշեան և ընկ. տան գրասենեակը Բագուից փոխադրվելու է Պետերբուրգ։

◆ Թիֆլիսի քաղաքային վարչութեան զինւորակոչական ատեանը իր գործողութիւնները կըսկսէ այս տարի հոկտ. 17-ից։

◆ Այս շաբաթ օրը Թիֆլիսի հասարակական ակումբում կը լինի միայն ընտանեկան երեկոյ սինեմատօգրաֆով։

◆ Թիֆլիսում կազմակերպվեց ֆիզիկաաւանդողների միութիւն։

◆ Զուբալօվեան Ժողովրդական Տանը ռուս երաժշտասէրների խումբը հոկտեմբերի 23-ին կը ներկայացնէ «Կարմէն» օպէրան։

◆ Անդրկովկասեան երկաթուղիների ձըմերային երթևեկութիւնը սկսվելու է հոկտ. 15-ից։